

ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ V PRAXI

Historie a struktura odpadového hospodářství

Ing. Zdeněk Horský, Ph. D

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

Osnova

1) Úvod do problematiky životního prostředí

2) Historické souvislosti vývoje odpadového hospodářství

3) Struktura odpadového hospodářství (flow stream)

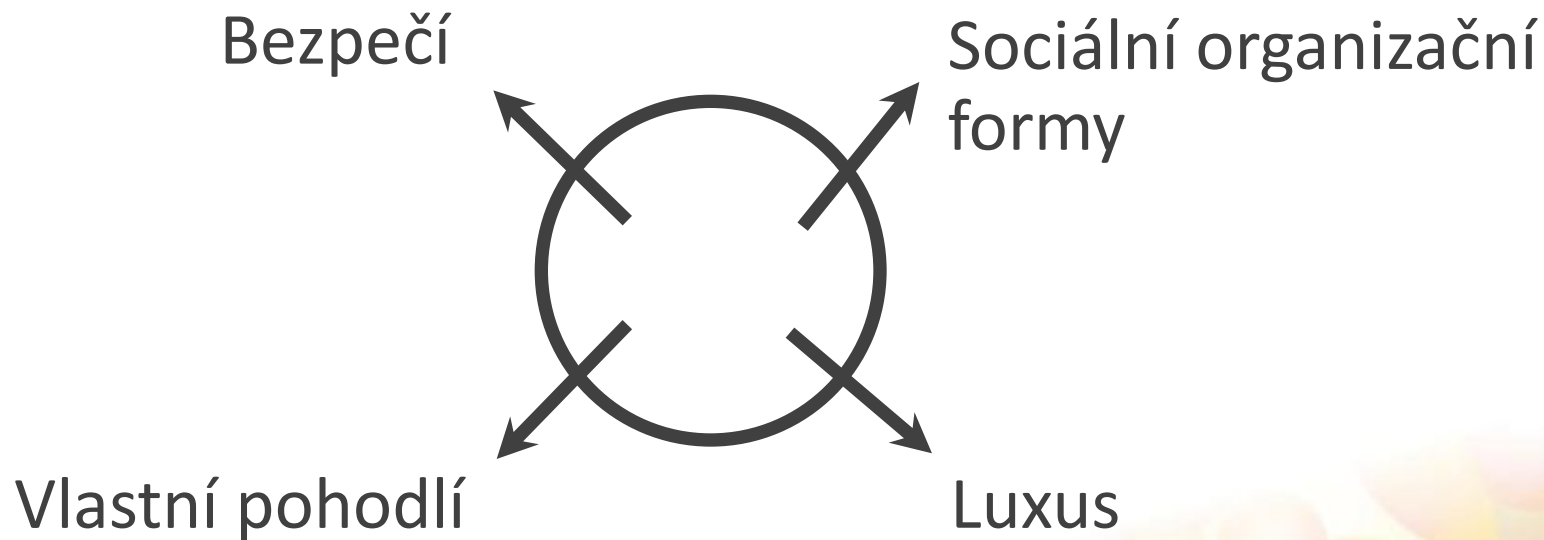
EVROPSKÁ UNIE

SITA CZ

Člověk má potřebu cílevědomě přetvářet své okolí a tím ohrožuje stav životního prostředí

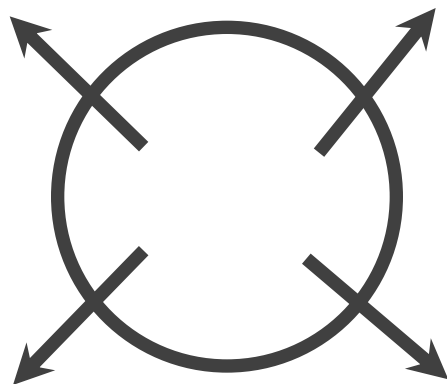
Tímto cílem může být:

Problematika ochrany životního prostředí je stará jako lidstvo samo

Odpady

Emise, imise

Kontaminace půdy

Kontaminace vody

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

Důkazem o historickém kontextu jsou i výrazy v jednotlivých jazycích

- německý výraz müll (prach, rozpadlá zem)
- švédské výrazy mull (zem) a gamuli (drtit, měnit v prach)
- anglické výrazy garbage (popel, suť) a waste (mařit, plenit)
- latinský výraz vastus (pustý, prázdný)

Vývoj používaných technik v dávné minulosti

doba kamenná	Norsko	skládky (320 x 65 x 8,5 m)
6 500 p. n. l. – 3 500 p.n.l.	Indická kultura	shozové šachty v bytech
	Řecko, Pákistán, Mezopotámie, Egypt	velmi vyspělé systémy řešení odpadů a odpadní vody
	Mayská kultura	skládkování, recyklace stavební suti, biologické odpady
2 000 p.n.l.	Čína, Kréta	sběr biologických odpadů, čistění ulic
500 p.n.l.	Řecko	řízená skládka odpadů
přelom letopočtu	Jerusalem, Řím	skládky, kompostárny, primitivní spalování, první legislativa

SITA CZ

Vývoj používaných technik v dávné minulosti

středověk	Evropa	páchnoucí období, kontaminovaná voda, choroby
1184	Paříž (král Filip II.)	system svozů privátními firmami, čištění ulic
1388	Velká Británie	zákaz neřízeného ukládání odpadů
1300-1700	Evropa	nahodilý sběr odpadů "scavengers" – vybírači odpadů, rozvoj vodního hospodářství
1750-1850	Evropa, USA	průmyslová revoluce – nový typ odpadů a emisí

Náčelník SEATTL z kmene DUVAMIŠŮ 1855, USA - kongres

“Jen pokračujte v zamořování vlastního lože a
jednoho dne se udusíte ve vlastním odpadu”

19. století

Kompostování, kafilerie

Třídílný systém (suchý odpad,
kompost, popel)

přelom století

-> Evropa, USA

1914-1945

Vývoj zastaven vlivem válek

Používané techniky na přelomu 19. a 20. století

USA, Evropa	Třídílný systém	Suchý odpad, mokrý odpad (kompostovatelný), popel
Budapešť, Mnichov, Berlín	Smětárny (třídírny)	Ruční třídění odpadů
Antverpy	Sterilizace v tlakových nádobách	Živočišný odpad
České země	Kompostárna s řízenou technologií	Biologicko rozložitelný odpad

Roční produkce vytríděných odpadů:

200 vagónů kostí

80 vagónů papíru

25 vagónů bílého a smaltovaného plechu

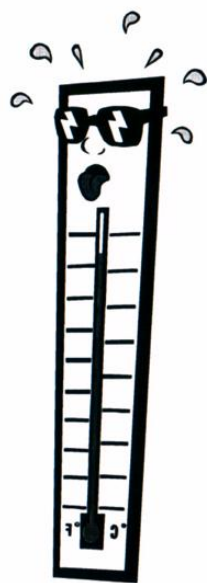
25 vagónů železa a pocínovaného plechu

10 vagónů jiného materiálu (guma, korek...)

Pokus prezentovaný při zasedání Rady OSN v roce 1957

A

B

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ V PRAXI (2011/2012)

SITA CZ

Historické mezníky

1960 Minimata, Japonsko - otrava rtutí

1964 tanker Torrey Canyon, Sicílie

1974 ropná krize (nedostatek energií)

1984 Bhopál, Indie - 3000 mrtvých

1986 Sandoz , Bazilej, požár skladu - znečištění Rýna; Černobyl

1990 tanker Exxon Valdez

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

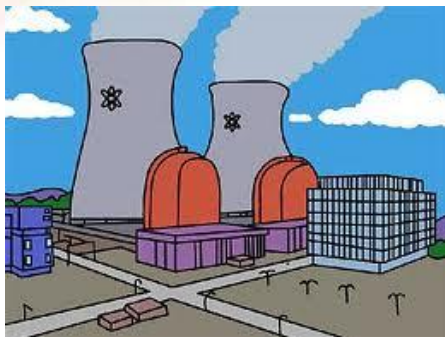
ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ V PRAXI (2011/2012)

SITA CZ

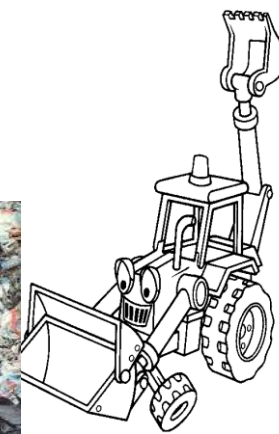

Moderní historie ochrany životního prostředí

50. léta - "ředění"

60. léta - "čištění"

70. léta - "recyklace"

80. léta - "prevence" (EMS)

Vývoj enviromentálních manažerských systémů (EMS)

- 1987 Naše společná budoucnost (Brundlandtová)
- 1991 Podnikatelská charta pro trvale udržitelný rozvoj (Mezinárodní obchodní komora - ICC)
- 1992 Agenda 21 - Světová konference v Rio de Janeiro
Národní normy pro EMS (BS 7750, IS 310...)
Program vlastního enviromentálního hodnocení - ESAP
- 1993 Nařízení rady (EEC) 1836/93
- 1996 Rodina norem ISO 14000

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ V PRAXI (2011/2012)

SITA CZ

Vývoj enviromentálních aktivit

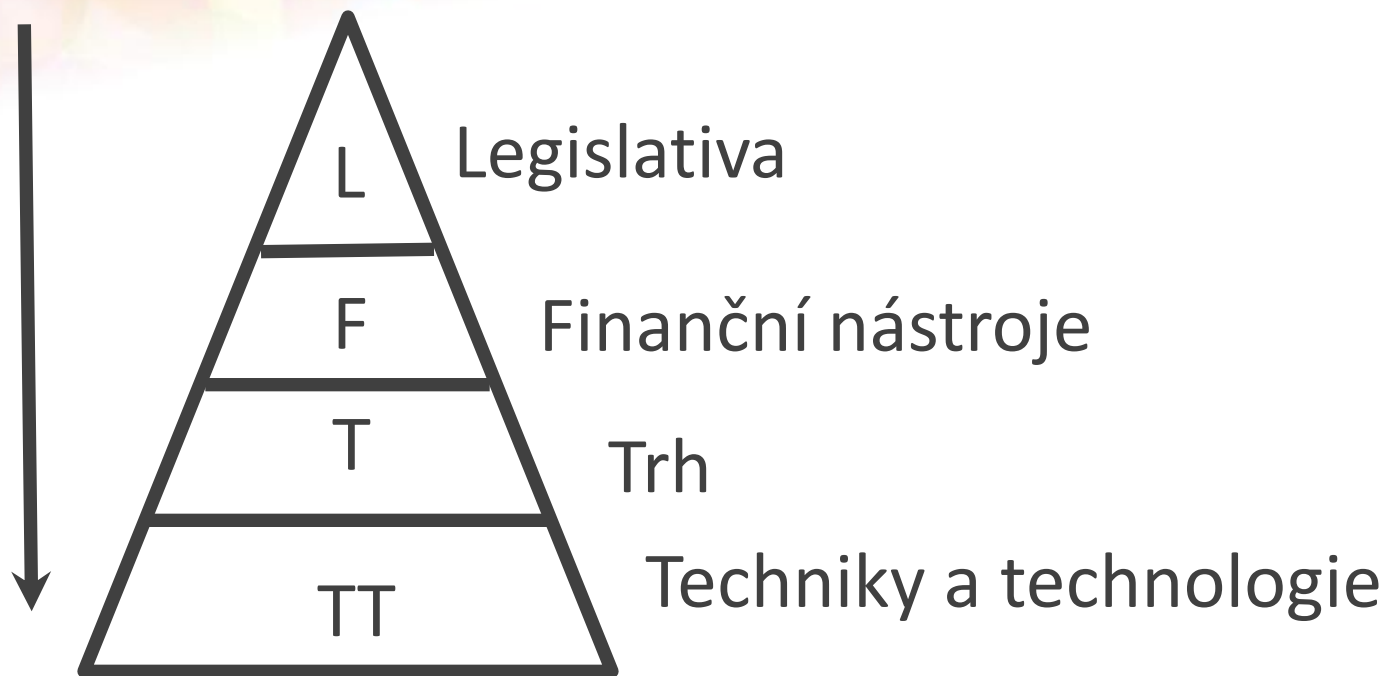

- 1997 Kyótský protokol (omezení skleníkových plynů)
- 2002 2. Světová konference v Rio de Janeiro (trvale udržitelný rozvoj – USV)
- 2009 Klimatický summit v Copenhagenu
- 2011 Summit v Durbanu (klimatické změny)
- 2012 3. Světová konference v Rio de Janeiro (Rio + 20)

Současnost - přelom 20. a 21. století (LF3T)

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ V PRAXI (2011/2012)

SITA CZ

LF3T v teorii

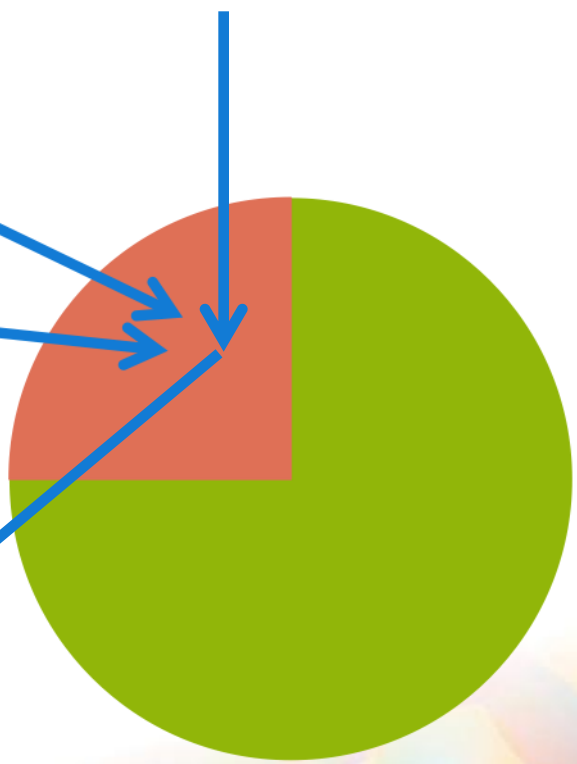
Potřeba ochrany životního prostředí

Legislativa, finanční nástroje

Technologie

Techniky

Trh

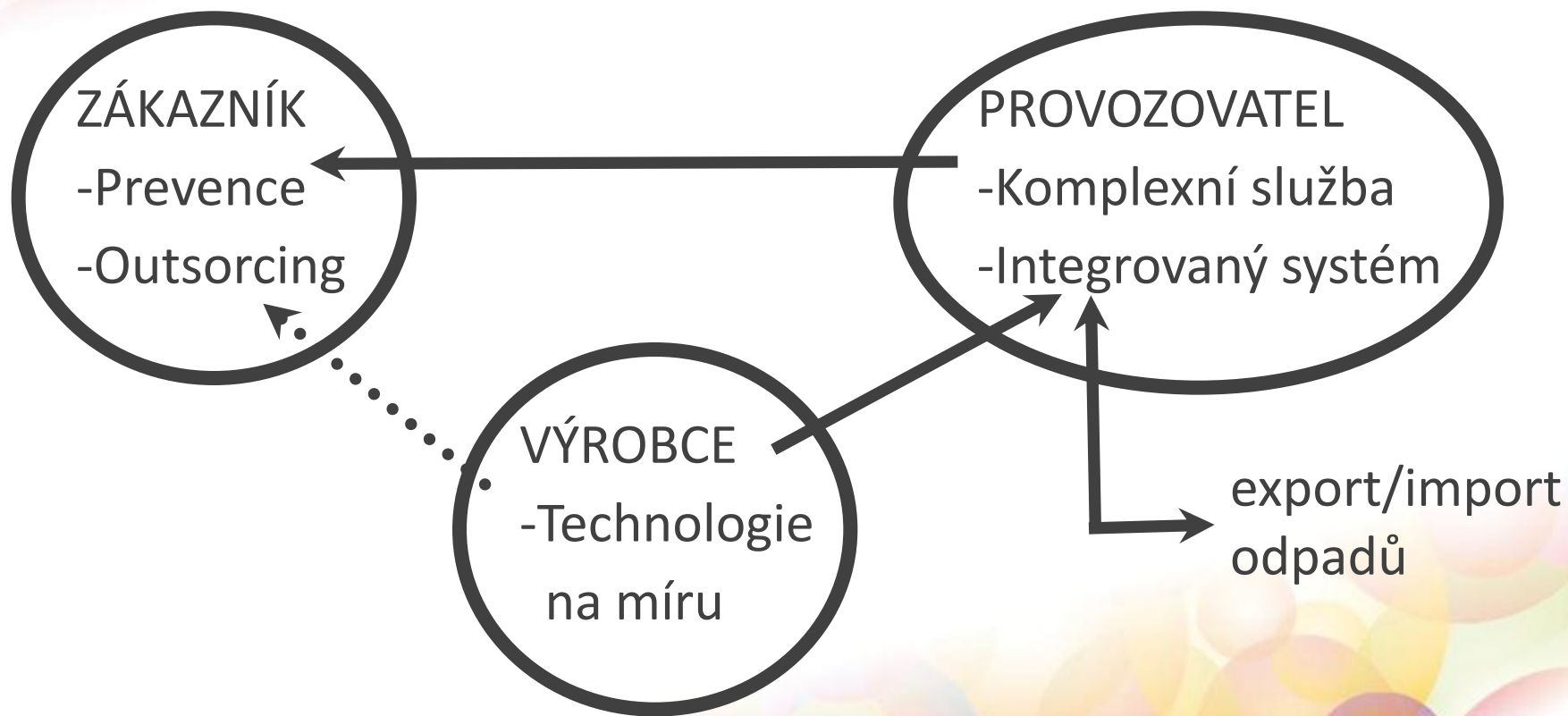
Kulturní, sociální a ekonomické možnosti

Centrum pro výzkum toxických látek v prostředí

Na základě potřeb trhu (T) profesionalizace přístupu k řešení odpadového hospodářství

Hierarchie technik a technologií (TT) k řešení odpadového hospodářství

1 Předcházení vzniku

2 Oddělený sběr

3 Separace a třídění

4 Recyklace a materiálové využití

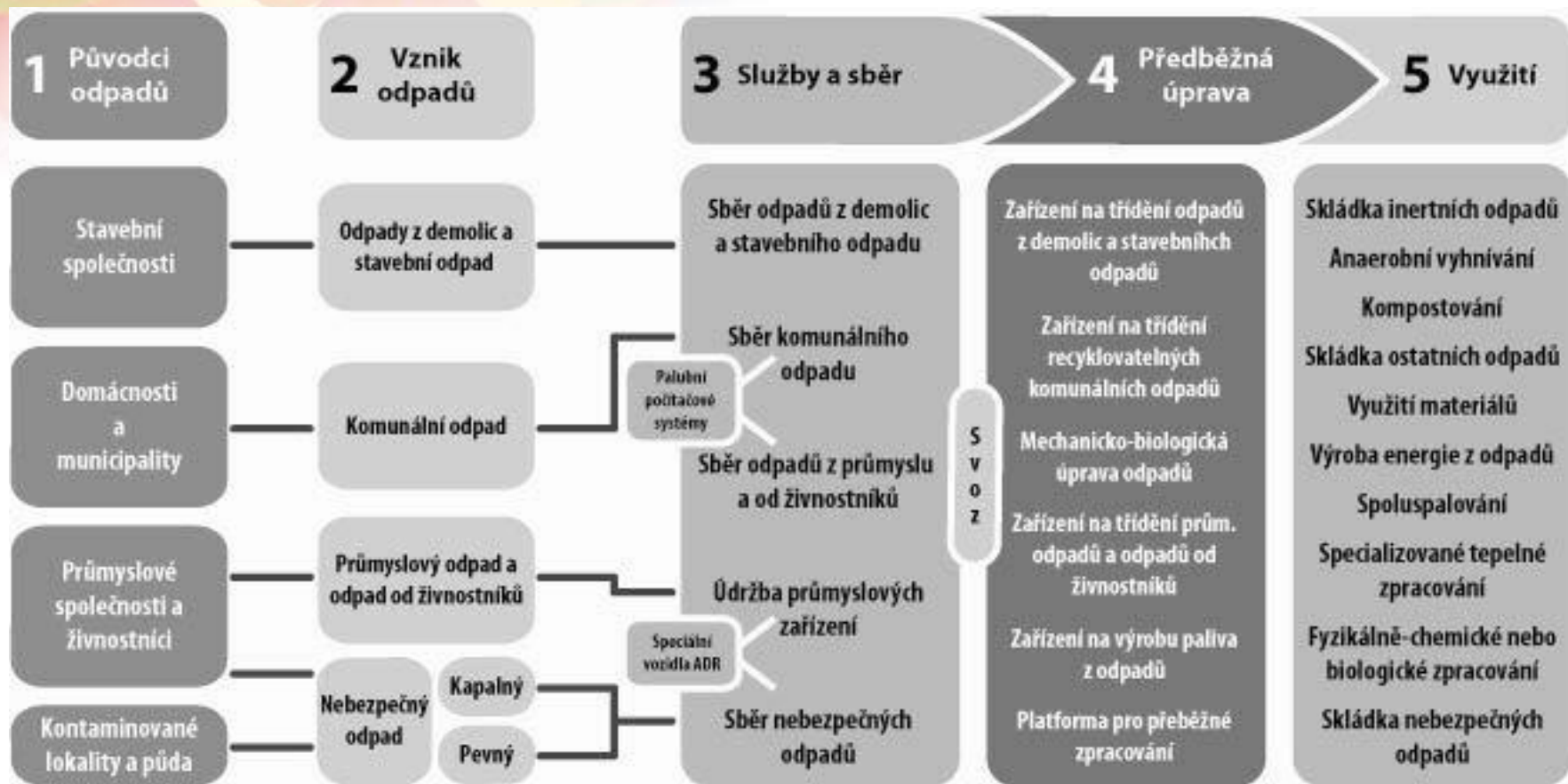
5 Spalování

6 Skládkování

Struktura odpadového hospodářství

Novodobá historie OH v České republice

OH před rokem 1989

Vládní nařízení č. 29/1940 Sb., o hospodaření odpadky (předměty a odpadové hmoty z domácností a podniků)

Vládní nařízení č. 88/1949 Sb., o sběru a odbytu sběrných surovin

Vyhláška č. 113/1950 Sb., o povinném zálohování a soupisu lahví.
Zákon č. 69/1967 Sb., o národních výborech (čistění města, odvoz pevných domovních odpadů, sběr druhotných surovin, správu a údržbu veřejné zeleně a podobně).

Vyhláška ministerstva zdravotnictví č. 45/1966 Sb., o vytváření a ochraně zdravých životních podmínek (podmínky pro místa a zařízení pro shromažďování tekutých a pevných odpadů a způsob jejich využívání a odstraňování tak, aby nebyla nadměrně zatížena půda z hlediska biologického, chemického nebo fyzikálního a aby nebyla snížena její samočisticí schopnost)

Novodobá historie OH v České republice

OH po roce 1989

→ Zákon č. 238/1991 Sb., o odpadech

- první ucelenější právní úprava v oblasti OH

→ Zákon č. 125/ 1997 Sb., o odpadech

- zavedení poplatků za ukládání odpadů na skládkách
- stanovení hierarchie nakládání s odpady

→ Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech

- zavedení evropského katalogu odpadů
- nárůst poplatků za skládkování odpadů
- implementace evropské legislativy

→ Zákon č. X/2013., o odpadech

- aktuálně připravovaný předpis (účinnost od roku 2014)
- ekonomické nástroje – podpora energetického využívání odpadů
- oddělení zpětných odběrů výrobků do samostatného předpisu

Hlavní principy preventivního přístupu

Prevence

Jednodušší je předejít poškození životního prostředí, než toto později řešit nebo snášet následky

Opatrnost

Stále prověřovat a dlouhodobě sledovat vlivy na lidskou populaci a životní prostředí (i ty na první pohled neškodné)

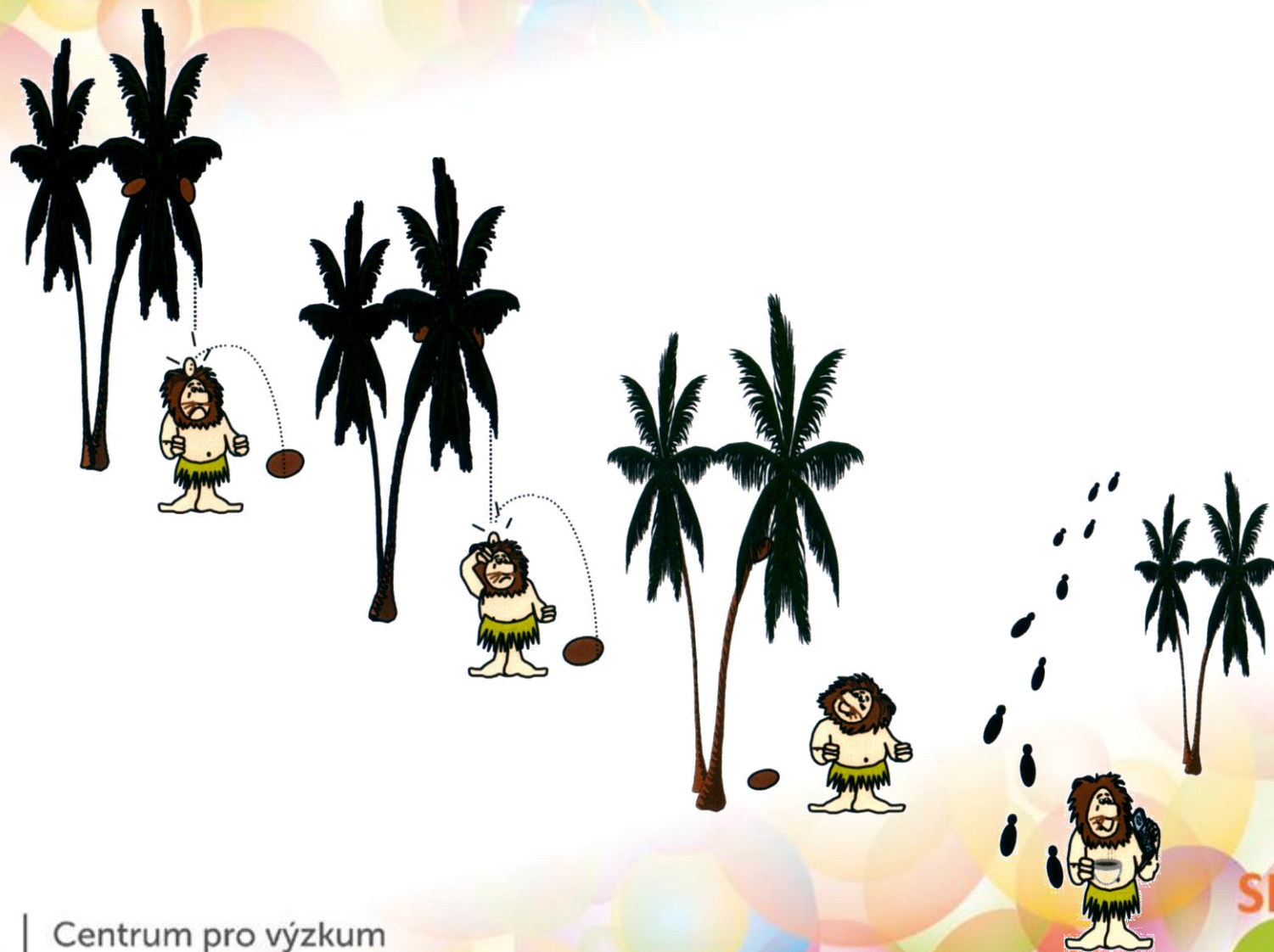
Integrace

Vlivy na životní prostředí i opatření musí být zkoumány ve vzájemných souvislostech a musí být posuzovány integrálně ve všech realizačních stádiích

Prevence

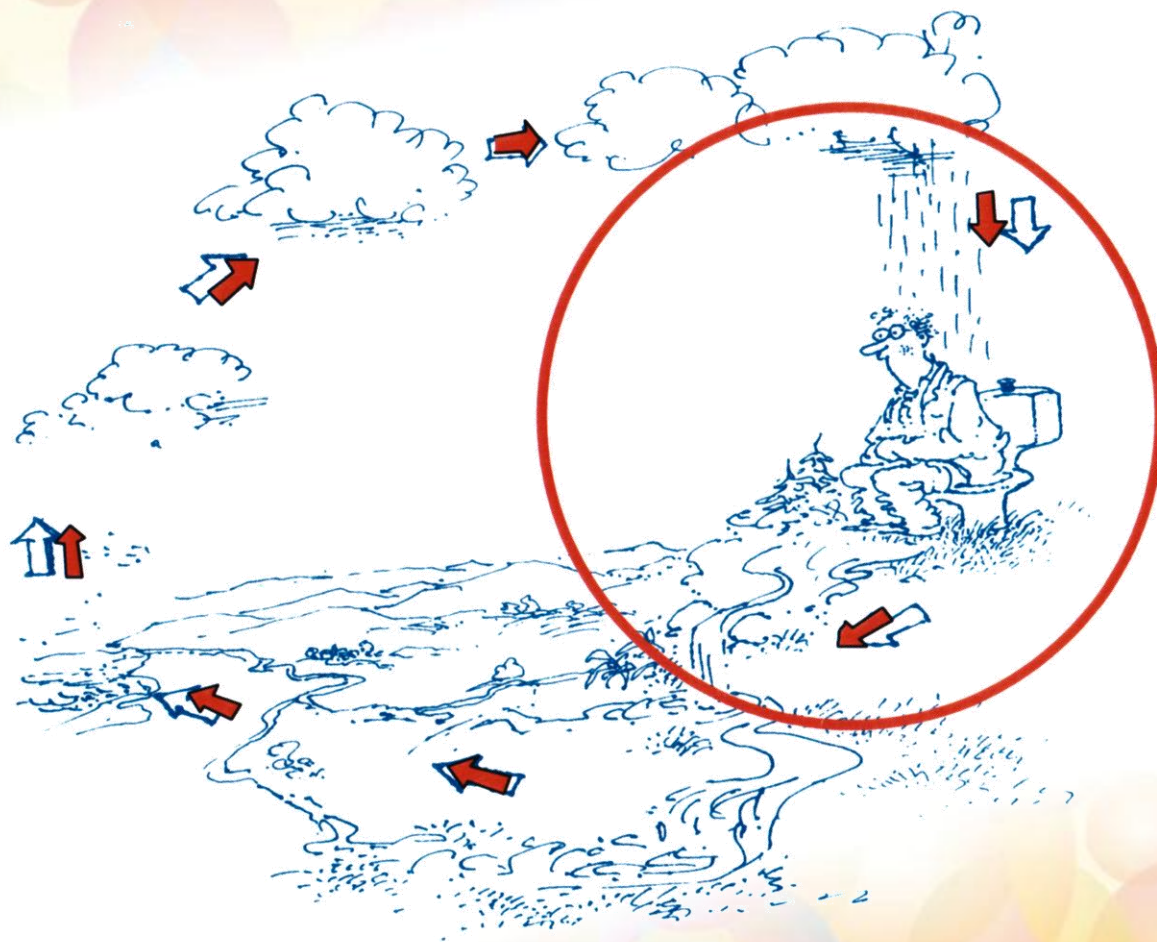

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

SITA CZ

Integrace

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

SITA CZ

Děkuji za pozornost!

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí